

УДК 32.001:321.7

КОРЕЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВІЗМУ З МОДЕЛЯМИ ДЕМОКРАТІЇ: ЦІННІСНИЙ ВИМІР

Ю. Вовк, Л. Угрин, к. політ. н.

Львівський національний університет імені І. Франка

Ключові слова: корпоративізм, модель демократії, цінність, консоціоналізм, консенсусна демократія, ліберальна демократія, плюралістська демократія, елітистська демократія, дорадча демократія, партиципаторна демократія, теорія середнього порядку.

Досліджуються причинно-наслідкові зв'язки, що виникають унаслідок застосування корпоративних практик у політичному курсі країн із демократичним режимом правління. Аналіз проводиться передусім з погляду конгруентності корпоративних практик цінностям тієї чи іншої моделі демократії.

Постановка проблеми. Одразу після закінчення Другої світової війни, внаслідок свого одіозного зв'язку з фашизмом, корпоративізм здавалось би залишився навіки маргіальною ідеологічною і політекономічною доктриною. Однак економічна криза початку 70-х років призвела до виникнення нового виду корпоративізму, що, як не дивно, зміг досягти значних успіхів у світі, зокрема і в успішних західних демократичних країнах. Це спричинило те, що новий корпоративізм почали називати, залежно від особистого уподобання автора і вибору конкретного об'єкта аналізу, *неокорпоративізмом*, *ліберальним корпоративізмом* чи навіть *соціетальним корпоративізмом*. Парадокс полягає в тому, що зовсім неочікувано один із найголовніших атрибутів фашистських, або принаймні яскраво виражених недемократичних, режимів став адекватною альтернативою здавалося б непохитній традиції панування класичних ліберальних демократій. В один момент уже майже іманентна риса будь-якої західної демократії (маємо на увазі лібералізм, найперше з його розумінням ролі держави як "нічного сторожа") була дещо поставлена під сумнів. Звичайно, корпоративізм приблизно в той самий час отримав своє розповсюдження і в латиноамериканських країнах, де режими правління були часто далекими від демократії, що могло навести на думку, що корпоративізм у Західній Європі став просто тимчасовим ресурсом у боротьбі з кризою, а після закінчення скрутних часів буде відновлений status quo. Очевидно, якщо корпоративізм, хай навіть у новому форматі, є штучним утворенням для демократичної форми правління, то його майбутнє в ній за нормальних і спокійних часів є абсолютно небажаним. Саме тому намагаємося відповісти на важливе й

актуальне питання: чи є цінності нового корпоративізму конгруентними цінностям демократії, чи ні, і як наслідок, якщо відповідь буде ствердною, то чи відповідає корпоративізму на ціннісному рівні якась конкретна модель демократії чи ні?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Новизна досліджуваної проблеми полягає в тому, що кореляція корпоративізму з певними моделями демократії тут розглядається на ціннісному рівні, замість інституційного, як це робилося раніше. У жодному випадку не відкидаємо аналізу інститутів, які виникають за тієї чи іншої форми кореляції, однак визнаємо за цінностями формотворчий потенціал (інститути державної влади формуються відповідно до певних політичних, соціальних, економічних цінностей громадян). Попередні дослідження здійснювали як українські, так і зарубіжні вчені. Зокрема, серед вітчизняних учених важливий внесок у розвиток досліджуваної проблеми зробили В. Гончар [5; 6], котрий досліджував корпоративізм як спосіб взаємодії держави і громадянського суспільства, В. Кремень і В. Ткаченко [8], які розглядали пострадянський феномен олігархічного корпоративізму; Я. Боренько [2] безпосередньо доторкалася до проблеми співвідношення корпоративізму і соціал-демократичної моделі, однак передусім на інституційному рівні. Серед зарубіжних учених виділимо Ф. Шміттера і Г. Лембруха [11; 18; 19], котрі фактично започаткували практику вивчення явища нового корпоративізму й дали перші визначення цього явища на інституційному і функціональному рівнях. Важливий внесок у теоретичне обґрунтування корпоративізму зробили також Д. Чалмерс [15] і Дж. Вільямсон [24]. Важливу дослідницьку роботу з обґрунтуванням результатів емпіричними даними провели А. Сярофф [22] і С. Еньєді з С. Тодосівичем [16]. Особливо серед дослідників слід відзначити голандського вченого Н. Фергюста, який у своїй праці [23] зміг водночас проаналізувати зв'язок корпоративізму з консенсусною моделлю демократії, а також підтвердити результати цієї кореляції емпірично. Не менш важливими у дослідженні фундаментальних цінностей корпоративізму є й два історичні документи, а саме дві енцикліки Ватиканського Престолу: *Rerum Novarum* [20] і *Quadragesimo anno* [19]. Не можна оминати і Е. Дюркгейма, котрий у своїй праці [7] розвинув ідеї солідарності і соціального партнерства громадян, що згодом стане однією з цінностей корпоративізму.

Коли ж йдеться про дослідження різних моделей демократії, передусім в їх ціннісному аспекті, слід згадати про таких видатних представників, як Б. Барбер [1] (прихильник партиципаторної моделі демократії), Ф. Гаєк [4] (ліберальна модель), Й. Шумпетер [12] (елітистська концепція). У контексті праці Н. Фергюста [23] будуть згадані такі видатні теоретики відповідно плюралістської і консенсусної моделей демократії, як Р. Даль і А. Лейпхарт. Серед доробку інших учених слід виділити дослідження консенсусної моделі демократії Л. де Бріє [13] і Г. Лембруха [18]. Дуже важливою для даного дослідження є й “теорія середнього порядку” (middle range theory) Р. Мертона [9].

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – проаналізувати на ціннісному рівні кореляцію корпоративізму з різними моделями демократії і виявити, чи конгруентні цінності корпоративізму цінностям тієї чи іншої моделі

демократії, і якщо це так, то надати відповідь, чи існують найбільш конгруентні цінностям корпоративізму моделі демократії, чи ні.

Виклад основного матеріалу. Щоб перейти до першої фази нашого аналізу необхідно дати певну характеристику корпоративізму, простіше кажучи, дефініювати його, адже це необхідно для вичленення з цього феномена основних цінностей. Слід сказати, що не можна навести одну чітку дефініцію для цього явища, адже корпоративізм водночас зачіпає і політичне життя суспільства, і соціоекономічну його складову, а отже, має високу функціональність, яку важко помістити у декілька речень визначення. Перспективнішим підходом (принаймні послідовнішим) є розкриття феномена через його різні “обличчя”. Зокрема у Чалмерса корпоративізм виступає моделлю відносин між державою і групами, режимом, ідеологією, а також має ще й окреме “обличчя” наукової концепції, де у свою чергу виступає як пояснення дійсності та історії зокрема, а також як інтерпретація дійсності. Та загалом Чалмерс доходить висновку, що корпоративізм є більш адекватним для теоретичного застосування в порівняльній політології, ніж для практичного застосування [15, с. 59-78]. Слід зауважити, що хоч аналіз Чалмерса є одним із найповніших у дослідженні самого явища на теоретичному рівні, однак не всі поділяють настільки песимістичне ставлення до корпоративізму і не визнають його фактично непридатним. Вітчизняний дослідник В. Гончар розглядає корпоративізм у трьох “обличчях”:

- як “третій шлях” між соціалістичною і капіталістичною політичними економіями, що розвивається завдяки державному спрямуванню переважно приватизованої промисловості згідно з ідеологічними принципами єдності, порядку та успіху;

- як форму держави, що пліч-о-пліч розвивається з парламентаризмом;

- як форму опосередкування інтересів, яка відрізняється від плюралістичної системи, за якої обмежена кількість ієрархічно впорядкованих монополістичних організацій представляє інтереси своїх членів під час переговорів і втілює в життя їх внутрішню політику [5, с. 5].

Водночас розвинулися два підходи. Представником інституційного корпоративізму є Ф. Шміттер) [11] (учений трактує корпоративізм як систему представництва інтересів з акцентом на інституційну складову). У свою чергу Г. Лембрух [18] бачить у корпоративізмі форму політичної участі організованих великих груп у прийнятті політичних рішень, передусім в економіці, тобто корпоративна практика тут виступає в ролі функції для залучення великих груп до політичної активності. Концепцію “ідеального корпоративізму” розвинув А. Сярофф, виділяючи для нього такі чотири передумови становлення: 1) структурні особливості; 2) функціональні ролі; 3) моделі поведінки; 4) сприятливі ситуації. Окрім того, повна відповідність корпоративізму вимірюється ще 22 структурними ознаками, які й наводить учений. Зрештою він відходить від поняття “корпоративізм” і переходить до терміна “інтегрована економіка” [22, с. 177-189], але не тому, що вважає його недоречним, а тому, що цей термін об’єднує схожі за структурними ознаками до корпоративізму економічні системи. Це ж доводить ще одну важливу рису корпоративізму: прагнення до

інтеграції. Окрім того, статистика вказує на те, що країни, де застосовують корпоративні практики, є переважно фінансово благополучними.

Таким чином, ми уже підійшли до важливого моменту дослідження. Розглянули загалом основні плюси і мінуси корпоративізму і можемо виділити його цінності. Для того щоб зрозуміти останні, нам треба звернутися до джерел, з яких власне бере свої початки корпоративізм. Коли говоримо про європейський корпоративізм, то мусимо визнати, що він успадкував ідеї двох важливих течій: Християнської демократії і соціал-демократії. Ідеї справедливості, соціальної рівності, солідаризму, соціального партнерства стали флагманами розвитку доктрини корпоративізму. Зокрема про це ми дізнаємося з робіт В. Гранта [17, с. 6] та й зрештою з присвячених корпоративізму двох енциклік Папського престолу [20; 21]. Соціал-демократичну спадщину корпоративізму добре простежуємо в праці Е. Дюркгейма “Про розподіл суспільної праці”, де автор виводить поняття механічної, органічної і аномійної солідарності. Очевидно, що корпоративізм є спробою зберегти органічну солідарність і запобігти солідарності аномійній. Адже учений зауважував, що аномійна солідарність є нічим іншим, як патологією, що виникає хоча б внаслідок того, що в середньовіччі господар цеху і робітник трудилися разом [7], але потім відстань між ними стала збільшуватися, що справедливо озлоблювало пролетаріат. Корпоративізм у формі трипартизму, спрямованого на боротьбу з класовим антагонізмом, якраз і прагнув повернути “в межі видимості робітника” роботодавців. Тобто всі ці ідеї наштовхують нас на думку, що корпоративізм, якщо розглядати його з погляду класичної дихотомії “теорія порядку →← теорія конфлікту”, очевидно, належить саме до першого типу. Відповідно його цінностями є соціальна справедливість, солідарність, соціальне партнерство, високий рівень доходів громадян. Для цього інструментами виступає активна роль держави, інститут посередництва інтересів, розподіл влади між державою і групами, залученими до процесу посередництва інтересів тощо.

Розглянемо основні моделі демократії, виявимо їх цінності і порівняємо цінності корпоративізму з ними.

Почнемо ми наш аналіз з найбільш абстрактної, на погляд авторів, моделі демократії, а саме ліберальної. Абстрактність її полягає насамперед у тому, що основа – лібералізм – так чи інакше проник в усі інші моделі демократії (зрештою “розмочив” і сам феномен корпоративізму), від чого втратив дещо свою автентичність. За основу цієї моделі ми візьмемо погляди Ф. Гаєка, який навіть отримав мимоволі звання “неоконсерватора” саме за те, що хотів повернути класичну доктрину лібералізму. Учений досить цікаво трактував ліберальну модель демократії і сам лібералізм загалом. Він передусім стверджував, що треба чітко відрізнити демократію і лібералізм або принаймні не ототожнювати їх, адже антиподом демократії є авторитаризм, а лібералізму – тоталітаризм, що означає теоретичну можливість існування авторитарного уряду і ліберального ладу, демократія ж може бути тоталітарною, адже народу може подобатися диктатор.

Слід також зауважити, що Гаєк чітко розрізняє два види лібералізму: англо-американський і континентальний, що походив від концепції раціонального конструктивізму. Учений підтримував саме перший тип, що засновувався на ідеях

негативної свободи (свобода “від”). Демократія такого типу – сукупність вільних незалежних індивідів, які живуть своїм життям і взаємодіють задля спільного блага. Існування ліберальної демократії не має мети (звичайно, якщо вона перебуває в нормальному стані), її єдиним завданням є підтримка існування себе самої. Формується спонтанний порядок, що охоплює більший обсяг, якщо порівнювати з цілеспрямованим управлінням, однак контроль за деталями менший. Гаск навіть задля повного здійснення принципу спонтанного порядку не хотів визнавати назви “економіка”, бо вона начебто іманентно є програмованим явищем. Тому він пропонує термін “*каталаксія*” [4, с. 22] як відповідник вільноринкової системи за умов спонтанного порядку. Учений називає таку модель суспільства “Великим, або Відкритим, суспільством”. За цього ладу основним принципом є “Верховенство Закону”. Державі належить роль “нічного сторожа”, якому платять податки, щоб він міг надавати послуги, які не доступні одиничному індивіду.

Найцікавішим для нашого аналізу є поняття справедливості в ліберальній моделі. Справедливість має бути поняттям універсальним, а отже, воно втілене в законах, а в діях окремих індивідів переважно в підтриманні правил негативної свободи. Та особливим є те, що за такої моделі демократії тяжко виявити поняття справедливого розподілу – тут його майже нема. Нема нічого того, що людина “заслужила”, їй просто надається можливість за нормального функціонування ринку отримати прибуток. Усе залежить від самої людини. Гаск виводить три великі негативи: мир, справедливість і свобода [4, с. 32].

Наступною моделлю демократії, яку ми розглянемо, буде *елітистська модель*. Її суть добре окреслив Й. Шумпетер у своїй класичній праці “Капіталізм, соціалізм і демократія”. Автор вказує на те, що класична теорія демократії повністю втратила своє підґрунтя. Учений дуже песимістично ставиться до самої можливості впливу пересічної людини на політику, навіть якщо вона високоосвічена. Річ у тім, що зовсім не враховується психологічний аспект людської істоти. Людина, не докладаючи жодних зусиль до сфери політики, не маючи достовірної інформації про неї, просто часто стає жертвою політичної реклами. Щоб хоч якось уникнути такого стану справ, Шумпетер пропонує відкинути ідею пропорційної виборчої системи, адже мозаїка партій все одно не складе “народної волі”, і замінити її на мажоритарну. Зокрема, за приклад він ставить можливість громадян США голосувати одразу за прем’єр-міністра (обирається звичайно президент, але він має повноваження зазначеної посади). Шумпетер закликає громадян коритися владі, однак сприяти рекрутуванню, яку має підтримати більшість громадян [12, с. 310-351].

Іншою моделлю демократії є модель партиципаторної демократії, демократії участі. Її найвизначнішим прихильником слід визнати Б. Барбера. Він розвинув теорію сильної демократії. Учений вважає, що існують два види незіпсованої інститутом представництва інтересів громадян види демократії: *унітарна і сильна*. Унітарна прагне консенсусу, однак вона конформна, що є нормальним явищем для маленької спільноти, де кожен знає кожного. З розростанням вона або стає великою й абстрактною, часто переростаючи в авторитарні режими, або ж залишається на малому рівні. Барбер вважає, що сильна

демократія може подолати всі недоліки попереднього підходу і звичайно краща за “слабку” (ліберальну) демократію”. На думку автора, саме діалектичне поєднання індивідуалізму і постійної політичної участі в межах спільноти є виходом із цієї кризи, хоч і досягти цього непросто [2, с. 254-262].

Наступні моделі демократії доцільно розглянути разом, адже вони досить цікаво перетинаються. Йдеться про *плюралістську* і *консенсусну* моделі демократії. Серед представників першої знаходимо таких видатних учених, як Р. Даль, Г. Алмонд та інші, а серед представників консенсусної моделі виділимо передусім А. Лейпхарта, а також сучасного голландського дослідника Н. Фергюста.

Плюралісти в процесі обґрунтування своєї позиції виділяли два типи політичних систем: *англо-американську*, що характеризувалася значним рівнем гомогенності, секулярної політичної культури, і *континентальну*, якій властиві гетерогенність, фрагментована політична культура, значна кількість субкультур. На думку плюралістів, гетерогенність призводить до нестабільності. Як вважає Р. Даль, демократія не може існувати у маленьких країнах зі значною сегментацією (на кшталт Швейцарії, Бельгії, Нідерландів). Згодом учений стверджував, що система є в небезпеці, якщо вона діє серед сукупності декількох або навіть двох високоантагоністичних груп, тому демократію скоріше треба сприймати як ідеал, до якого варто прагнути, а робочою версією вважати поліархію. Саме вона має достатній рівень конкуренції і політичної боротьби, і таким чином забезпечується політична участь громадян. Однак ми знаходимо поліархію частіше в гомогенних країнах, ніж у гетерогенних.

Згодом можливість стабільності у гетерогенних суспільствах теоретично обґрунтував А. Лейпхарт. Учений з'ясував, що саме *консоціальні* механізми поведінки політичної еліти можуть подолати гетерогенність. Зокрема Швейцарія, Австрія, Нідерланди і певною мірою Бельгія залишилися стабільними демократіями завдяки спеціальним практикам кооперації еліт і відповідним формам політичної поведінки. Цей феномен отримав багато назв: сегментований плюралізм, конкордативна демократія, корпоративний плюралізм, пропорційна демократія. Загалом весь цей перелік термінів можна разом охарактеризувати як загальні риси одного терміна, а саме *консоціалізму* (інституціоналізований згодом у терміні *консенсусна демократія*).

Три основні підходи до розуміння консоціалізму виділив МакРе:

1. Як модель соціальної структури з яскраво вираженим рівнем релігійної, ідеологічної, культурної сегментації в самому суспільстві;
2. Як модель поведінки еліти; відносин між масами та елітами; еліти з натовпом у процесі прийняття політичних рішень і розв'язання конфліктів – регульовальна відповідь еліт на дезінтеграцію системи;
3. Як основна характеристика політичної культури, що постає з історичних умов, які могли бути перед епохою масової політики.

Згодом Лейпхарт остаточно виділив чотири атрибути консоціальної (консенсусної) демократії: широка коаліція; пропорційність; сегментна автономія і федералізм; обопільне вето меншості.

Консоціональні механізми дозволяли досягти відносного спокою демократії в країнах зі значним рівнем гетерогенності. Зокрема, слід звернути увагу на емпіричні дослідження Л. де Бріє стосовно застосування консоціональних механізмів у виборчому процесі Бельгії [13], а також на дослідження Н. Фергюна стосовно консоціоналізму в Нідерландах та інших схожих за соціальною структурою країнах Європи [23].

Отже, покажемо кореляційні зв'язки на ціннісному рівні між корпоративізмом і моделями демократіями. Очевидним є те, що цінності партиципаторної моделі антагоністичні цінностям корпоративізму, ліберальна і плюралістичні моделі мають певну ціннісну кореляцію, але вона скоріше зумовлена загальною демократизацією і лібералізацією політичного процесу загалом, не маючи ціннісної кореляції у самому механізмі ведення політичного курсу країни. Обмеженість доступу як цінність елітистської моделі демократії знаходить своє відображення в корпоративному механізмі, що й зумовлює певну кореляцію між цими двома поняттями. Однак логічним видається те, що найбільшу кореляцію на ціннісному рівні має мати консенсусна модель демократії. Саме її наріжними цінностями є досягнення консенсусу, соціальної стабільності за допомогою значної кількості переговорів і домовленостей тощо.

Лише логічний аналіз без емпіричної перевірки не може дати відповіді на поставлене питання. Саме необхідність емпіричного підтвердження теоретичних припущень покликала голландського дослідника Н. Фергюна провести емпіричне дослідження на предмет кореляції корпоративізму з консенсусною моделлю демократії (2004 рік). Результати виявилися зовсім не очікуваними: кореляція між корпоративізмом і моделлю консенсусної демократії виявилася в діапазоні від низького до середнього [23, с. 88-89]. Певний зв'язок, звичайно, існує, і він сильнішає протягом часу, однак дослідження чітко довело, що інституційну основу двох феноменів слід розрізняти і що ці два феномени можуть існувати абсолютно нарізно. Окрім того, зауважимо, що дослідник був не першим, хто дійшов такого висновку. Були підтверджені результати дослідження Лейна і Ерсона 2000 року. Таким чином, ми зайшли у певний пізнавальний глухий кут. Щоб вийти з нього, треба переосмислити саму роль корпоративізму у соціальному і політичному дослідженні. Для цього Н. Фергюна пропонує скористатися трактуванням корпоративізму як "теорії середнього порядку" (middle range theory). Цей термін запропонував Роберт Мертон як "... теорії, що знаходяться між вторинними, але необхідними робочими гіпотезами, що рясно виникають в процесі проведення рутинних досліджень, і всеохоплюючими спробами розробити загальну теорію, щоб пояснювала всі спостережувані закономірності соціальної поведінки, соціальної організації і соціальної зміни" [9, с. 64]. З трактуванням корпоративізму як саме такої теорії згоджується і В. Грант, кажучи про те, що корпоративізм лиш є теорією середнього порядку опосередкування інтересів [17, с. 26].

Висновки. Корпоративізм не потрібно досліджувати як всезагально-пояснюючу модель і так само не розуміти як сукупність певних одиничних акцій, однак як прив'язаний до емпіричної основи феномен, що й дозволить робити адекватне оцінювання становища речей і відповідно адекватно реагувати на

виклики часу і простору. Саме такий підхід дозволить уникнути хибних узагальнень у ціннісній кореляції корпоративізму і моделей демократії.

Бібліографічний список

1. Барбер Б. Сильна демократія: політика учасницького типу / Б. Барбер // Антологія демократії. – 2005. – С. 254-262.
2. Боренько Я. Соціальне партнерство в Європі: плюси і мінуси корпоративних угод [Електронний ресурс] / Я. Боренько // Вісник Львівського університету ім. І. Франка. – 2000. – Вип. 2. – С. 130-135. – Режим доступу до джерела : <http://www.dialog.lviv.ua/socialpartnership/articles/1/>
3. Габермас Ю. Три нормативні моделі демократії / Ю. Габермас // Антологія демократії. – 2005. – С. 364-372.
4. Гаєк Ф. Принципи ліберального соціального порядку / Ф. Гаєк // Антологія лібералізму. – 2002. – С.19-32.
5. Гончар В. М. Корпоративізм як модель взаємодії держави і громадянського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук / В. М. Гончар. – К., 2009. – 20 с.
6. Гончар В. М. Перспективи корпоративізму в постіндустріальній цивілізації / В. М. Гончар // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка : філософія, політологія. – 2007. – Вип. 87-88. – С. 59-62.
7. Дюркгейм Е. О разделении общественного труда. Метод социологии [Электронный ресурс] / Е. Дюркгейм. – М., 1991. – Режим доступа : http://www.koob.ru/durkheim/o_razdelenii_obshestvennogo_truda.
8. Кремень В. Приреченість на корпоративізм? / В. Кремень, В. Ткаченко // Політичний менеджмент. – 2007. – № 6(27). – С. 3 - 21.
9. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. – М. : АСТ, Хранитель, 2006. – 880 с.
10. Орлов Б. Социал-демократия в поисках идентичности. Взгляд из России [Электронный ресурс] / Б. Орлов. – Режим доступа : www.fesmos.ru/netcat_files/File/Orlov_0119.pdf.
11. Шмиттер Ф. Неокорпоративизм [Электронный ресурс] / Ф. Шмиттер // Политические исследования. – 1997. – № 2. – Режим доступа : http://society.polbu.ru/political_science/ch37_i.html
12. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія / Й. Шумпетер. – К. : Основи, 1995. – 528 с.

13. Briey de L. Centripetalism in consociational democracy: the Multiple Proportional Vote [Electronic resource] / Briey de L. – Mode of access : www.paviagroup.be/documents/deBriey.06.Centripetalism.pdf
14. Cawson A. Corporatism and Political Theory / A. Cawson. – N.Y., 1986. – 174 p.
15. Chalmers D. A. Corporatism and comparative politics / D. A. Chalmers // New Directions in comparative politics / edited by H.Wiarda. – 1991. – P. 59-81.
16. Enyedi Z. Structure vs. culture again: Corporatism and the 'new politics' in 16 Western European countries / Z. Enyedi, B. Todosijevic // European Journal of Political Research. – 2003. – № 42. – P. 629-642.
17. Grant W. The Political Economy of Corporatism / W. Grant. – N. Y. : St. Mary's. Press, 1985. – 274 p.
18. Lehmbruch G. Consociational Democracy, Class Conflict and the New Corporatism / G. Lehmbruch // Trends toward corporatist intermediation. – 1979. – P. 53-61.
19. Lehmbruch G. Patterns of corporatist policy making / G. Lehmbruch, F. Schmitter. – Beverly Hills : SAGE Publications, 1982. – 292 p.
20. Quadragesimo Anno Encyclical of Pope Pius XI, 15 May 1931 [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.vatican.va/holy_father/pius_xi/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19310515_quadragesimo-anno_en.html.
21. Rerum Novarum. Encyclical of Pope Leo XIII, 15 may 1891 [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.vatican.va/holy_father/leo_xiii/encyclicals/documents/hf_l-xiii_enc_15051891_rerum-novarum_en.html.
22. Siaroff A. Corporatism in 24 industrial democracies: Meaning and measurement / A. Siaroff // European Journal of Political Research. – 1999. – № 36. – P. 175-205.
23. Vergunst N. The institutional dynamics of consensus and conflict. The impact of consensus democracy and corporatism on socio-economic policy-making and performance in twenty developed democracies (1965-1998) / N. Vergunst. – Amsterdam, 2004. – 259 p.
24. Williamson P. J. Corporatism in perspective: an introductory guide to corporatist theory / P. J. Williamson. – London : SAGE Publications, 1989. – 272 p.

Вовк Ю., Угрин Л. Корреляция корпоративизма с моделями демократии: ценностное измерение

Исследованы причинно-следственные связи, возникающие вследствие применения корпоративных практик в политическом курсе стран с демократическим режимом правления. Анализ проведен прежде всего с точки зрения конгруентности корпоративных практик ценностям той или иной модели демократии.

Ключевые слова: корпоративизм, модель демократии, ценность, консоционализм, консенсусная демократия, либеральная демократия, плюралистическая демократия, элитистская демократия, совещательная демократия, партиципаторная демократия, теория среднего порядка.

Vovk Y., Ugrin L. Correlation of Corporatism with Democracy Models: Valuable Measurement

Causal-investigatory connections to appear due to corporate practices implementation in democratic regimes public policies to be considered. First of all analysis is provided in front of corporate practices congruency to values of specific model of democracy.

Key words: corporatism, model of democracy, value, consociationalism, consensus democracy, liberal democracy, pluralist democracy, elite democracy, deliberative democracy, participatory democracy, middle range theory.